

Анна ЛАЗАР

JAROSŁAW HRYCAK.
NOWA UKRAINA. NOWE INTERPRETACJE.

Seria Biblioteka Nowej Europy Wschodniej, wyd. Kolegium
Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego,
Wrocław, 2009, 283 s

Ярослав Грицак відомий польському читачу з публікованих на сторінках польської преси історичних есе та книжок: «Історія України 1772-1999: Народження нової нації», «Нова Україна. Нові інтерпретації» та розвідки Ізи Хрущлінської «Україна. Путівник політичної критики», також невдовзі виходить переклад польською мовою його праці «Пророк у своїй вітчизні. Іван Франко та його спільнота».

В українській публіцистиці пояснювати, чому Грицак є винятковим істориком, – як носити дрова до лісу: його тексти про історію ХХ ст. регулярно замовляються і перекладаються. Коли мова заходить про гарячу польсько-українську тему, то саме він є притомним і незалежним голосом з України і саме він задає дебатам належного тону. Томаш Стриек присвятив Ярославові Грицаку значну частину своєї книжки «*Якого минулого потребує майбутнє? Інтерпретації національної історії в історіографії й публічних дебатах в Україні 1991-2004*». Тож, на щастя, професор Грицак у Польщі є перекладеним, читаним та аналізованим автором. Видається, він має талант творити нові історичні парадигми, які йому вдається представити широкій публіці, а не лише історикам. Важливо, що автор цікавиться фактами не просто для нагадування, а швидше, щоб знайти й запропонувати нові інтерпретації, значимі для сучасності.

Так, останнім часом професор Грицак порушує тему феномену інтелектуала з Центрально-Східної Європи – людину заангажовану побутовими справами, невадну вплинути на щось у довгостроковій перспективі – і відбувається це не випадково, оскільки пов'язано з його етосом історика – особи публічної.

Тексти пропонованої збірки здебільшого взяті з книжки «Страсті за націоналізмом», зокрема знаходимо тут «Тези до дискусії про УПА», «Re:Birth of Ukraine», «Волинь в українській пам'яті», «Що по Гедройцю». Вибрані до тому есе, по-перше, написані з ширшої, ніж національна, перспективи, по-друге, є цікавими і новаторськими, по-третє, є символами того, що поляків найбільше цікавить в Україні у довгостроковій перспективі, усім тим, про що неодмінно згадується у польсько-українських дискусіях, за винятком хіба-що питань Євро-2012 і газу. Підбір текстів здійснила авторка передмови Оля Гнатюк, яка так само є першою промоуторкою текстів Ярослава Грицака у Польщі.